

Toimintakertomus 2018

Sosiaalilautakunta

Sosiaalilautakunnan talousarvioon kuuluu viisi valtuustotasolla sitovaa tehtävää: hallinto, sosiaalityö, vanhustyö / kotipalvelu, vammaispalvelut ja terveydenhuolto. Sosiaalilautakunnan toimialan tehtävänä on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä tuottaa vaikuttavia ja laadukkaita palveluja asiakaslähtöisesti ja moniammatillisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa. Sosiaalilautakunnan tehtävänä on sosiaali- ja terveystalouden yhteistyön ja integraation kehittäminen.

Keskeisimpänä sosiaalilautakunnan valtakunnallisena haasteena on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistus. Sote-uudistuksen tavoitteena oli, että tulevaisuuden sosiaali- ja terveystaloudet ovat nykyistä asiakaslähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut. Vuoden 2020 alusta alkaen vastuu sosiaali- ja terveystalouksista oli tarkoitus siirtää maakunnille. Sote-uudistuksen valmisteluun ja sitä tukeviin kehittämishankkeisiin käytettiin paljon sosiaalitoimen henkilöstön resursseja.

Paikallisesti merkittävää on ollut hyvinvointikeskuksen rakentamiseen ja palvelutuotannon suunnitteluun osallistuminen. Hyvinvointikeskus valmistuu arviolta syksyllä / loppuvuodesta 2019. Sosiaalitoimi siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointikeskukseen, mikä osaltaan tukee ja lisää terveydenhuollon kanssa tehtävää yhteistyötä ja yhteistyön kehittämisen tarvetta. Sosiaalitoimessa aloitettiin valmistelevat työt liittyen asiakastiedon kanta-arkistoinnin käyttöönottoon.

Tehtävä Hallinto

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Sosiaalitoimen hallinnon tehtävä on tukea hallintokunnan palvelutuotantoa. Hallinnon palveluihin kuuluvat yleinen hallintokunnan palveluiden kehittäminen, suunnittelu ja seuranta, toiminnan koordinointi sekä sisäinen ja ulkoinen yhteistyö.

Tehtävän yleistavoitteet

Sosiaalitoimen hallinnosta ja päätöksenteosta vastaa sosiaalilautakunta, joka kokoontuu kuukausittain lukuunottamatta tammikuuta, huhtikuuta ja elokuuta. Sosiaalilautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen julkaistiin kunnan internetsivulla. Sosiaalitoimen hallinnon käytännön työstä huolehtivat sosiaalijohtaja ja toimistos sihteeri.

Vuotta leimasi sote-uudistukseen valmistautuminen tavanomaisen arkityön ohella. Valmistautuminen on edellyttänyt erilaisiin maakunnallisiin selvityksiin, kyselyihin, työryhmiin ja kokouksiin osallistumista. Aktiivisella osallistumisella ja yhteistyöllä voidaan huolehtia kuntalaisten eduista tulevassa palvelujärjestelmässä. Sosiaalitoimen hallinnossa oli runsaasti henkilöstövaihtuvuutta vuoden 2018 aikana, sosiaalijohtaja tai virkaa hoitava henkilö vaihtui kolmasti. Myös toimistosiihteerin / sihteerien suhteen oli muutoksia, sijaisuus sekä uusi määräaikainen toimistosiihteerin toimi 1.9.2018 alkaen.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2018

Tavoite	Keinot / toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteutuminen
Palvelutuotantoa tukeva hallinto	Sisällöllisesti asianmukaiset, määräajassa valmistellut sosiaalilautakunnan asiat	Arviointi sosiaalilautakunnassa	Toteutunut, vielä kehitettävää
	Palvelutuotannon tuki ja yhteistyön koordinointi	Arviointi sosiaalitoimen tiimissä	Toteutunut, vielä kehitettävää

Tehtävä Sosiaalityö

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Sosiaalityön tehtäväalueella tuotettujen palveluiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Valtakunnallisesti ohjeistettiin kehittämään laadukkaita ja tarpeisiin nähden oikea-aikaisia ja riittäviä palveluita.

Tehtäväalueen työtä kehitetään yhteistyössä kunnan eri toimialojen sekä kunnan muiden toimijoiden kesken. Joulukuussa päätettiin lähteä mukaan SyTy -hankkeeseen, systeemisen lastensuojelun juurruttamiseen sosiaalityössä ja yhteistyökumppaneiden kesken.

Tehtävän yleistavoitteet

Sosiaalityön kohderyhmänä ovat lapset, nuoret ja perheet sekä paljon tukea tarvitsevat henkilöt.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa painotettiin ennaltaehkäisevien palveluiden ja varhaisen tuen järjestämistä oikea-aikaisesti. Tavoitteena oli raskaampien lastensuojelupalvelujen tarpeen ehkäiseminen kevyempien avopalvelujen, kuten perhetyön ja lapsiperheiden kotipalvelun järjestämisellä.

Paljon tukea tarvitsevat

Paljon tukea tarvitsevat asiakkaat ovat pääsääntöisesti aikuissosiaalityön asiakkaita. Aikuissosiaalityön tehtäväkenttiä ovat arkielämän hallinta, köyhyys, päihde- ja mielenterveysongelmat, syrjäytyminen ja osallisuus, työttömyyden yksilölliset seuraukset sekä yksinäisyys.

Aikuissosiaalityön tarve kasvaa eri väestöryhmissä väestön ikääntyessä ja palvelujärjestelmän repaleistuesssa.

Paljon tukea tarvitsevien asiakkaitten palvelut sisältävät monien palveluiden yhteensovittamista, itsenäisen elämän vahvistamista, neuvoa ja ohjausta selvärajaisiin ongelmiin, toimivan arjen vahvistamista sekä tukea itsenäiseen toimimiseen, runsaasti yksilöllistä ohjausta (palveluohjaus) ja opastusta omien asioiden hoidossa ja elämän järjestämisessä.

Vuoden 2018 aikana sosiaalihuoltolain mukaisena tukitoimena tarjottiin kaikenikäisille paljon tukea tarvitseville neuropsykiatrista kuntoutusohjausta, jolla ehkäistään syrjäytymistä ja parannetaan arjen taitojen hallintaa. Neuropsykiatrisessa kuntoutusohjauksessa korostuu yhteistyö terveydenhuollon, psykiatrisen sairaanhoidon sekä koulujen kanssa.

Toimeentulotuki jakautuu Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen ja kunnan myöntämään täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen. Kela kääntää jatkohakemukset suoraan kunnan sosiaalitoimen harkintaan.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Tavoite	Keinot / toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteutuminen
Toimivat lasten ja perheiden ennaltaehkäisevät ja peruspalvelut	Toimivilla peruspalveluilla vaikutetaan lapsiperheiden hyvinvointiin ja vahvistetaan oman elämän hallintaa niin, että vaativimpien palvelujen osuus vähenee	Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettyjen tukipalvelujen määrä suhteessa lastensuojelun avopalveluihin Palautekäytäntöjen käyttöönotto ja kehittäminen	Toteutunut. Esimerkiksi perhetyötä järjestettiin vuoden aikana 80% sosiaalihuoltolain nojalla ja 20% lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Palautetta ei kerätty järjestelmällisesti.
	Palvelujen myöntämisen suunnitelmallisuus ja ajantasaisuus	Voimassaolevat asiakassuunnitelmat ja palvelupäätökset, seuranta	Toteutunut osittain, kehitettävää, puutokset johtuneet viiranhaltijavaihdokista

Tehtävä Vammaispalvelut

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Vammaispalveluiden tehtäväalueelle kuuluvat vammaispalvelulain ja erityishuoltolain mukaiset palvelut.

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vammaispalvelulain mukaisina palveluina tuetaan kotona asumista erilaisin toimenpitein. Keskeistä on asiakkaiden itsemääräämisyksyyden, osallisuuden ja toimintakykyisyyden edistäminen.

Erityishuoltolain mukaisia palveluita annetaan henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vammauksen vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja. Erityishuollon tarkoituksena on edistää henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Tehtävän tavoitteiden toteutuminen

Kunnan omana toimintana on järjestetty päivä- ja työtoimintaa, kotihoidonohjausta ja muita yksilökohtaisia palveluita. Asumis-, laitos-, kuntoutus- ja tutkimuspalvelut sekä niihin liittyviä oheispalveluja on ostettu ulkopuolisilta palveluntuottajilta, kuten Aspa-palveluilta, Hoitokoti Kasperilta ja Kolpeneen kuntayhtymältä. Vammaisten henkilöiden osallisuutta ja itsemääräämistä päätöksentekoa on lisätty työnantajamalliin siirtymisellä, eli asiakas toimii itse avustajan työnantajana.

Vammaispalvelulain mukaisesti kunta on järjestänyt vaikeavammaisille henkilöille päivätoimintaa tai sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa. Toimintakeskus Naalon toimintaympäristö on kohentunut ulkoisesti. Asiakkaiden työmatka kävellen lyheni uusiin toimitiloihin siirtymisen myötä, mutta kotimatkan kävelyreitti kulkee silti usein kylän kautta. Liikuntatoimen kautta on järjestetty viikoittainen liikuntatuokio Naalon asiakkaille. Päivätoimintaan on osallistunut myös yläkoululaisia viikoittain. Päivätoiminnasta on osallistuttu paljon erilaisiin yhteistyötapahtumiin myös naapurikuntien kanssa. Kehitysvammaohjaaja yhdessä sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa ovat päivittäneet asiakkaiden palvelusuunnitelmat kuntoutusjaksojen ja neuvolakäyntien jälkeen asiakkaiden ja heidän verkostonsa kanssa. Asiakastyössä on huomioitu kehitysvammalain uudistus asiakkaiden itsemääräämisoikeudesta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Tavoite	Keinot / toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteutuminen
1.Kehitysvammaisten osallisuuden lisääminen	Asiakkaiden osallistuminen päivä- ja työtoimintaan arjen rakenteen ylläpitämiseksi	60 – 65 % käyntikertaa vuodessa toteutuneista toimintaviikoista, palvelusuunnitelmassa määriteltujen käyntikerrojen mukaan	Toteutumakäynnit eri toiminnoissa 80-95%
	Asiakkaiden kanssa osallistutaan erilaisiin yhteisöllisiin tapahtumiin	1 x kuukaudessa/ 12 x vuodessa	Toteutunut

2. Kehitysvammaisten itsenäisen asumisen ja omatoimisen suoriutumisen tukeminen	Ajantasaiset palvelusuunnitelmat	100 % tarkistettavista palvelusuunnitelmista tehty, tarkistuspäivät 30.6 ja 31.12.	Toteutunut
	Säännöllinen arkipäiväisten toimintojen harjoittelu (uutena painopisteenä ruoan valmistaminen)	Ruoan valmistaminen toimintakeskuksessa kerran kuussa	Toteutunut
	Kunnosta huolehtiminen liikkumalla, oman toimintakyvyn mukaisesti	Kuntosali – ja liikuntatuokiot, keskimäärin 4 x /kk.	Liikuntatuokiot ovat toteutuneet lähes joka toimintaviikko.
3. Erityistason ohjaus ja osaamisen kehittäminen	Yhteistyössä naapurikuntien kanssa järjestetään erilaisia koulutuksia sekä ohjaajille että asiakkaille. Seudullisen vuorovaikutuksen lisääminen	6 x vuodessa osallistuminen koulutus- ja muihin sosiaalisiin tapahtumiin	Toteutunut

Tehtävä Vanhuspalvelut ja kotipalvelu

Kotipalvelussa asiakkaan saama aika on lisääntynyt 60 %:iin.

Sosiaalilautakunta on 8.5.2018 § 40 tarkentanut sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien taksipalveluiden järjestämisen perusteet.

Vanhusneuvosto on kokoontunut suunnitellusti.

Vanhustyö on osallistunut Toimiva kotihoito Lappiin – Monipuoliset tuen muodot asumiseen – hankkeeseen ja osallistunut kotikuntoutuksen ja teknologian osa-alueisiin. Keväällä kotipalvelu osallistui arkikuntoutuksen pilottiin ja kokemukset pilotista ovat olleet myönteiset. Ikääntyneiden palveluiden päivitetty suunnitelma 2018-2021 vailla valtuuston hyväksyntää.

Sosiaalilautakunta on 8.2.2018 § 8, Ojusniityn laitospulaisen tehtävän (50%) täyttäminen, jolloin syntyi kokoaikainen laitospulaisen toimi.

Sosiaalilautakunta on 22.3.2018 § 17 muuttanut Ojusniityn laitospulaisen toimen lähihoitajan työsuhteeksi. Työntekijä on koulutautunut lähihoitajaksi oppisopimuksella. Sosiaalilautakunta on 22.3.2018 § 20 siirtänyt Marjapaikassa työskentelevän henkilökohdaisen avustajan laitospulaisen työsuhteeseen eläkkeelle jääneen laitospulaisen tilalle.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteutuminen
Vanhusten toimintakyvyn ja osallisuuden edistäminen	Vanhusneuvosto osallistuu toiminnan ja talouden suunnitteluun	Vanhusneuvostolta pyydettyjen ja sen antamien määrä	yksi lausunto pyydetty ja yksi lausunto annettu
Kunnan palvelurakennetavoitteiden mukainen palvelurakenne, tarkastelupäivät 30.6. ja 31.12.	Palvelutarpeen arviointi Muonion vanhustyön palveluiden myöntämisen perusteiden mukaisesti	Kotona asuu 75 vuotta täyttäneistä 91-92% vastaavanikäisestä väestöstä	88,15%
	Omaishoidontuen myöntämisen perusteiden mukaiset palvelutarpeen arvioinnit	Omaishoidontukea saa 6-7 % 75 vuotta täyttäneistä	7,04%
	Resurssien oikea mitoitus ja kohdennus	Säännöllisen kotipalvelun piirissä on 13-14% 75 vuotta täyttäneistä	11,1%
	Tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteiden mukaiset palvelutarpeen arvioinnit	Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 6 - 7% vastaavanikäisestä väestöstä	8,8%
	Palvelutarpeen arviointi Muonion vanhustyön palveluiden myöntämisen perusteiden mukaisesti	Pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksessa olevat 75 vuotta täyttäneet 2 - 3%.% vastaavanikäisestä väestöstä.	3,0%

Tehtävä Terveystoimi

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma:

Tehtävän yleistavoitteet:

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Terveydenhuollon tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja;
- 3) toteuttaa väestön tarvitsemien palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja potilas-turvallisuutta;
- 4) vahvistaa terveydenhuollon palvelujen asiakaskeskeisyyttä; sekä
- 5) vahvistaa perusterveydenhuollon toimintaedellytyksiä ja parantaa terveydenhuollon toimijoiden, kunnan eri toimialojen välistä sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä.

Terveystoimen tehtäväalueelle kuuluvat perusterveydenhuollon palvelut, erikoissairaanhoito, päihdekliniikka, ympäristöterveydenhuolto, syöpäpotilaiden hoitokustannusavustus ja talteen otetut eläimet. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu kuuluu Lapin sairaanhoitopiirille. Ympäristöterveydenhuollon järjestää Sodankylän kunta. Talousarvioon varataan määräraha syöpäpotilaiden syöpähoitojen hoitopäivämaksujen sekä heidän potilashotellissa tapahtuvien yöpymisten omavastuuosuuden korvaamiseen

Talteen otettuja eläimiä koskevat palvelut ostetaan yksityiseltä.

Tehtävän yleistavoitteet

Lapin sairaanhoitopiiri järjestää Muonion kunnan puolesta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon. Perusterveydenhuollon järjestämisvastuun siirtämisen yhteydessä on sovittu, että palvelutaso on määritelty vuoden 2016 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella. Palvelutason muutosta arvioitaessa käytetään pohjatietona tilinpäätös- ja toimintakertomustietoja, Mediatriin tilastotietoja sekä muuta toiminnasta dokumentoitua tietoa.

Seurattavat kuntakohtaiset indikaattorit määritellään yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa käyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2018

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteutuminen
Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden toiminnallinen integraatio paranee.	Lapin sairaanhoitopiirin ja Muonion kunnan yhteiset toiminnalliset rakenteet.	Määritetään käyttösuunnitelmassa.	Yhteinen hyvinvointikeskus sekä tilallisesti että toiminnallisesti.